

**Előfizetési feltételek:**  
 Éves díj . . . . . 6 ft.  
 Fél éves . . . . . 3 ft.  
 Egyre . . . . . 1 ft 50 kr.  
**Egyes szám ára 15 krajczár.**  
 Előfizetési csepp a kiadóhivatalnál Balassa-Gyarmaton.  
 A lap szellemi részére a a nyilttérre vonatkozó minden közlemények a szerkesztőhöz küldendők.  
 Bel- és külföldi hírlapok számára hirdményeket elfogad Hay Károly hirdmény-közvetítő irodája Budapest, 3. dob-utca, 14. sz. 2. ajtó.

# NÓGRÁDI LAPOK

és HONTI HIRADÓ.

Politikai, társadalmi és közgazdasági hetilap.

**Hirdetési díja:**  
 Öt hasábszoros . . . . . 6 kr.  
 Helyeg minden beiktatásnál 30 kr.  
 Nyilttér garandó ára . . . . . 20 kr.  
 Hirdetéseket felvevő a kiadó.  
 Nagyobb és többeszeri hirdetések jutányosan eszközöltnék.  
 Előfizetési pénzek, reklamációk és hirdetések a kiadóhoz intézendők.

## Előfizetési felhívás

A

## „NÓGRÁDI LAPOK” és „Honti Híradó”

politikai, társadalmi és közgazdasági hetilapra.

### Előfizetési feltételek:

Fél éves . . . . . 3 ft.  
 Egyre . . . . . 1 ft 50 kr.  
 Egy hónapra . . . . . 50 kr.

Az előfizetési pénzek egyedül a kiadóhoz érkezve, — legelőször pósta-utalvánnyal — a nyomtatandó példányok pontos azérkeztetés tekintetéből, mielőbb beküldendők.

Azon t. előfizetőket, kik hátralekötötték addig be nem küldötték, tisztelettel felkérjük azok rövid idő alatti beküldésére, nehogy a kiadóhivatalnál fennakadás történjen.

### Az orosz támadás jogtalansága.

A megtartott népgyűlésnek nem volt ugyan, és természeténél fogva nem is lehetett célja olynemű határozatot hozni, mely a keleti kérdés folyamára döntő hatású legyen, de azon tényekkel szemben, melyek egy brutális erő fékezetlen dühében egész Európa szeméi előtt elkövetettek, melyek mindazoknál, kik megszokták nem üres, hangzatos beszédek, hanem a tisztább szavak és az oroszok részéről jogtalansággal, kegyetlenséggel üzt embertelen tettek szerint ítélni, nemcsak megbotránkozást, hanem méltó megvetést keltettek, — ilyen tényekkel szemben mi, akik a török nemzet haladását rokonszenvvel kísérjük és kiknek érdekei ezen iszonyatos háborúban legközelebbre érintettek, nem maradhatunk hátra, hogy nyíltan az egész világ előtt a legnagyobb színterben ki ne mondjuk, hogy azon törekvés, mely egy fenálló alkotmányos államszervezet megdöntésével a keleten a zsarnokságot, a brutalitást akarja határainkra áttüntetni, a mi ellentünk van! Magyarország a kulturált államok sorába lépett, Magyarország nem tűrheti, hogy a hátramenés inaugurálásával a szomszédságban, magunkat beláthatatlan veszélyeknek kitegyük. A panslavismus céljai a mi állami életünk ellen is irányulnak s ezen célok megközelítése ránk nézve a legsúlyosabb isteni csapás volna. Nem akarom taglalni ezen törekvések előlétesének lehetőségét — e körül Európában eltérnek a nézetek, de akármilyen legyen is e nézet, hazánkban csak egy létezik: a török állam fentartása. És mégis, ha higgadtan, előítélet nélkül vizsgáljuk e kérdést, azon tanúságok szerint, melyeket a történet és társadalmi tudományok nyújtanak, a

mi hitünk, a mi reményünk a panslavismus ellenében, Oroszország műveletlensége, kulturai hátramaradottsága által csak erősíthet. Mert századunkban a tudományok haladása által folyásba hozott erkölcsi nézetünk még mindig nem kristályosodott változatos alakjai közben, azon egy tény határozott magasságban emelkedik ki, hogy itt az az idő, a mikor úgy népeknél, mint egyeseknél, a műveltség uralkodik mindenek felett. Ezt hazánkra nézve nagy államférfiaink és legutoljára halhatatlan nagy szabadságherosunk Kosuth Lajos is, felismerték és ha elgondoljuk a sok becsületes, buzgó fáradozásokat ezen az éren, ha elgondoljuk az áldozatokat, az önzetlen tiszta hazafiságot, a lankadatlan buzgóságot, melyet hazánk műveltségének emelése részünkről igényel, nem csalódunk, ha kimondjuk, hogy egy elmaradott állam, mely a humanizmust, a kulturát a kard hegyére szúrja és az ágyú lánájával hallatlanná teszi, az olyan állam, ha durva erejét siker kossorozza is egy időre, nem sokára belső gyengeségben egész nagyságában posványba merülne. Háborús időköt élünk és sok véres verejtékkel, szorgalmas, becsületes munkával szerzett nemzeti vagyont nyel el a hadi felszerelésre, a katonaság fentartására szükséges Danaidák hordója, de nincsen az a katonai hatalom, mely egy műveletlen államot fentartani képes volna.

Nevetségesnek látszik tehát, ha Oroszország még kulturmissiót tulajdonít magának a keleten és azt mondja, hogy a mi magának is legalább annyi fáradságot okoz, mint a keletieknek, hogy ez a semmi, a mit egész elefántta fujt föl, az ő nászajándéka lesz, melyet a gazdag keletnek ad, ha vele testvérséget. Nálunk is nevezetes a török dohány meg a török kávé és azt szokták állítani, hogy ezek jó emészteszerek, de a törökök azt felelik az oroszoknak, hogy, habár ők sok dohányt füstbe eresztenek és sok kávé szörpölnek, az ő gyomruk még se képes befogadni az orosz műveltséget. És azért nem átaljuk mi is kimondani, hogy az orosz barbárságot, embertelenséget humanizmusnak, a műveltség jelének nem tartjuk, hogy a kegyetlenségeket, melyeket ártatlan gyermekeken, védtelen nőkön, gyenge öregeken öldökléssel, gyújtogatásokkal elkövetnek, nem tarthatjuk azonoszókunknak, melyek egy népnek boldogságát a jövőre nézve biztosítanak. Azonban a fenhéjazó orosz szellemek egy nép művelődésével be nem érve, azt tartják, hogy szükséges lesz az egész török nemzetet a földszinéről

elsöpörni, hogy a Törökországban létező keresztény népeket teljesen bol-dogithassák. A török nemzet elleni merényletük aztán olyan ruhába öltöztetik, mely az európai kultúrpiacon a legújabb divatnak megfelel. Igen jellemző az oroszok vad hordáira nézve, hogy, mint az a középkorban történt, titkos politikai céljaiknak a vallásos gyűlölet fékevesztett, szilaj szenvedélyességének felkorbácsolása által akarnak nagyobb súlyt szerezni. Azt a törpeháborút, melyet folytatnak a kereszténység felszabadítására, mondják, hogy használni akarják. Ha, a mint előbb említettem, korunk haladásával igen sok változás történt is szellemi és erkölcsi életünkben, melyek a régiekkel szemben ma még ki nem állják a versenyt, úgy mégis azt mondhatjuk, hogy időnkben, a mikor a becsületes munkát tartjuk jölétünk, sőt nagy részben boldogságunk egyik alapjának, a vallás szabadság elve sok izgalmakat megszüntetett a társas életben és századunknak egyik fundamentalis elvét képezi. A népek többé nem tarják szükségesnek, hogy vallásuknak karhatalommal szerezzenek pártolókat, vagy hogy idegen vallásokat megvessezenek. A ki más vallását tiszteli, csak az őrtette meg igazán saját vallásának isteni jóságát. A kereszténység volt pedig minden vallások közt legkiválóbban az, mely a vallásos tollerancia hirdetése által az emberség boldogságát, nyugalomát századunkban megszerezte.

Volt idő, mikor a magyar nemzet hivatásának ismerte az egész keresztényvilágot megmenteni a török hódítások veszedelmétől és ezen idők történelmünk legfényesebb lapjait képezik, de ha ma Oroszország, hol a nihilizmus oly nagy mérvben elterjed, a kereszténység megóvását huzudja, a mikor hódítási szándékában egy nemzetet jogtalanul megtámad, egy ország békéjét menthetetlen könnyelműséggel felforgatja, városokat, falukat, a hol az iparélet forgalom fejlődni kezdett, leéget és elvetemült embertelen csapataival tölti be, melyek nem tisztelnek sem családi szentélyt, sem semmi emberi jogot, ha Oroszország ma a kereszténység, a szabadság, a civilizatio nevében szólal fel, úgy ezen magasztos fogalmak az ő szájában neveltségessé, aljassá válnak. Nincsen ország, hol a népet annyira elnyomják, nincsen ország, hol a műveltséget annyira veszedelmesnek tartanak, nincsen államhatalom, mely a kereszténységet saját zsarnok, embertelen céljaira megkísérteni merészelje, mint Oroszország. Egy kiváló természetes tulaj-

dona a magyar népnek, hogy a nemzeti erényeket amint önmagában fejleszti, úgy nem tekint másoknál arra: azok nagyobb vagy kisebb népeknél találhatók-e fel és ha felismerjük a törökökben azon tulajdonságokat, melyek egy nép iránt tiszteletet követelnek, szeretni fogjuk őket akkor is, ha egy nagyobb durva erő által legyőzöttek is. De hogy ez ne történjen oly mértékben, hogy általa saját érdekeink is sérülést szenvedjenek, hogy határainkon legnagyobb ellenségünk tért foglaljon, hogy idővel saját hazánkat veszélybe döntse, azt jogunk, joga a népnek követelni azoktól, a kik az ország sorsát intézni hivatva.

Dr. Pékely József.

[Budapest, 1877. aug. 23-án.]

(Ny. F.) Vannak dolgok, melyekkel szemben a legjámborabb szív türelmének hurjai is elfakadnak, s a leghidegebb vérrü ember is így kiált fel: ez igazságtalanság, ez méltatlanság, sőt több, gyalázat. Mert minnek is nevezünk azon eljárást, melyet a bécsi kormány követ, azon eljárást, melynek a becsület, a tisztesség a jog legprimitívebb fogalmaival ellenkezik, melyek megbotránkozást keltenek. Ha eladtuk érdekeinket Oroszországnak, még abból nem következik, hogy eladtuk becsületünket is, az illem kötelességein még akkor sem szabad táltennünk magunkat, ha másban egészen eladtuk lelkiünket a muszkának. Külügyminiszterünk nem okult a multak botlásán, mert midőn a muszka a szabad Danát, a kereskedelmi forgalmat megakadályozta, az ebből levont felelősséget is egyenesen a török nemzetre hárította, s akkor e fölött nem csak a magyar közvélemény megbotránkozott, hanem Europa gunyke-zaja kísérte miniszterünk e bösi tettét. Ez azonban nem tartóztatja vissza attól, hogy az akkori eszt most ismételle.

Most meg a török kegyetlenség ellen tiltakozik.

Azt, hogy az orosz-bolgár hordák vértengerbe borították a török birodalom nagy részét, hogy a kegyetlenséget először is a muszka kezdte, s a törökök legfőbb represszákat gyakoroltak, Bécsben nem akarják belátni. Ott nincs szavok az ellen, hogy az oroszok minden ok nélkül romba lőték Drinápolyt, Ruseukot, s ezekkel számos osztrák magyar alattvalót koldusbotra juttattak; a legyilkolt nők és gyermekek vért Bécsben nem látják. Ők a humanitást a törökökkel és osztrák-magyar alattvalókkal szemben nem kívánják érvényre emelni. Csupa muszka imádságból megfellejtkeznek a jogról és tisztességről, s támogatnak olyan aktiót, mely a humanitás örve alatt a leg-hitványabb céloknak szolgál, mely arczul uti a tisztesség fogalmát.

Brutalitás, szavakkal eléggé meg nem helyezhető hitványosság a portának szemrehányást tenni ott, hol mindenek előtt az orosz bannibalokat kellene megbélyegezni. E tett eléggé jellemzi ama végtelen könnyelműséget, mely politikánk vezetésében mutatkozik, s mely a jelen komoly pillanatban nem tud egyebet, mint tiltakozni a szellemek ellen.

A helyzet soha sem volt válságosabb, mint ma. A bosznjakok a csárhoz sarandokolnak; Szerbia actiába lépése bizonyos, a románok Andrássy gróf minden tanácsa ellenére, végleg szövetségnek a muszkákkal. És e komoly pillanatban, midőn egész Magyarország imponans manifestációkban hívta fel a kormányt az orosz kegyetlenségek elleni actióra, Andrássy gróf a török kegyetlenségek ellen tiltakozik. Ez a becstelen és a közértelet oly megsértése, mely kétség-telenné teszi, hogy a magyar nemzet és Andrássy gróf utai kezdenek végleg elválni egymástól.

Az angol kormány is, mint hírlik, szintén csatlakozott volna a tiltakozáshoz. Mily hamar megtudnak egymásközt egyezni a diplomata urak, ha arról van szó, hogy a muszkának tegyenek valami kedves dolgot. Valóban oly undorító és erkölcselen részrehajlást még a világtörténet alig jegyezhetett föl, a milyennel a jelen európai kormányfőrök nagy többsége szennyezte be lapjait. Isten bocsássa meg bűneiket!!!

## Egészségügy.

I.

Egy pár szó a körorvosok érdekében.

Hassunk be egyenesen a dolog kellő közepébe. Ne kerülgeszük, mint a macska a forró kását. Szóljunk őszintén, határozottan, férfiasan, cifra frázisok nélkül. Akinek füle van a hallásra: hallja! Hallja meg a megye, hallja meg a kormány! De úgy hallja, hogy tegyen is róla; mert hallani és hallgatni nagy bölcsen, amely könnyű és meddő állapot, oly jellemző is egyuttal megyére és kormányra nézve egyaránt.

Pénzről van szó, uraim, pénzről! A pénz pedig, bármennyire mutassa emberi gyarlóságunkat, mindennek a mozgató ereje. Enélkül még háboruszkodni sem lehet; sőt, mint azt Napoleon régen megmondta, a hadviseléshez három dolog szükséges; először: pénz, másodszor: pénz, harmadszor: pénz. Tehát mind a három kellék a pénz. Persze, mert pénzt vesz igénybe a fegyverek korácsolása, a sereg szállítása, élelmezése, zsolddal való folytonos ellátása, stb.

Pénz kell a házak, iskolák, templomok építéséhez. Pénz nélkül egy nyomorult viaskó sem állhat talpra.

Pénzért adnak kabátot, mellényt, nadrágot, csizmát, cipőt, kalapot, nyakkendőt, dohányt, szivart, szomlyét, kávé, kávét, csukrot, szóval mindent, a mire szükség van az embernek.

Ingyen még a szánk sem ér össze, pénzért igen.

Nagyon természetes ennélfogva, ha ezt tudva, minden ember pénz után löt-fut, mely ösztönöszérü törekvés sok esetben gyarlóbb halandóknál, lelketlen kapzsisággá fajul; mi azonban pszichológiai, sőt somatológiai szempontból is szintén kimagarázható könnyű szerrel.

Fizetése van a miniszternek, államtitkárnak, osztálytanácsosnak, elnököknek, jegyzőknek, minden rangú és rendű állami és megyei hivatalnokoknak, hogy szükségleteiket kielégíthessék. Van fizetése a szegény körorvosoknak is; csak hogy míg azok fizetése valóban reális alapokon nyugszik, a körorvosoké nagyon is ideális világban tévelyeg.

A levegőből pedig bajos élni, mint ezt minden józan eszű ember beláthatja.

Egy képzeletbeli csera banknál testvérek közt is többet ér egy hitvány Lónyay-piczula.

Már pedig majdnem úgy áll a dolog, hogy a körorvosok csak képzeleti fizetést kapnak. Pedig, ha a körorvosok képzeletbeli fizetésüknek megfelelőleg, csak képzeletbeli ügybuzgóságot tanúsítanának hivatalos teendőjük körül, aligha megmen gyűlne a bajuk; ami még magyarosabban szólva annyit tesz, hogy irgalom kegyelem nélkül olcsapattatnának; ami egyébiránt az orvosra nézve anyagi tekintetben nem valami káros lenne, de a közegészségügyre nézve szomorú következtetést vonhatna maga után.

Az a mi bajunk, uraim, hogy a kormány nagy kötelességet rótt vállainkra, de nem gondoskodott arról, hogy ezen kötelességekkel járó jogainkat fennakadás nélkül élvezhessük, s hogy ennélfogva a reánk rótt kötelességeket — mondjuk ki nyíltan — valódi és teljes előszerzetéssel teljesíthessük.

Van fizetésünk papirosan annyi amennyi, de a valóságban kétségbeesztő és bosszantó semmisséggé törpül. A semmiből pedig semmi se lesz — mondja egy nagy költő minden poézis nélkül.

A megye határozata szerint: fizetésünket minden évnegyedben meg kellene kapnunk utólagosan pontosan. „Utólagosan” kapjuk is, de pontosan nem. Ma egy garast, holnap is egy garast, úgy, hogy az embernek alig van meg a mindennapi betevő falatja.

Nem mese ez, uraim, hanem komoly szent valóság. Az előljárók esélytelenségénél csak a népnek szegénysége nagyobb. Vagy tán, mivel a nép földhöz ragadt szegény, a különféle adónemek által tőkéje is meg van támadva, erélytelenek az előljárók?

Lehet, de ez ránk orvosokra, kik csak úgy husból és vérből vagyunk mint más balandók, nem tartozik.

Közegészségügyi tekintetből vagy szükség a körorvosi állás vagy nem. Ha nem: minek állították fel? Vagy ha már felállították és felesleges volta bizonyított: töröljék el kielégítően. Ha szükséges: vegye az állam kezébe ez ügyet és haladéktalanul gondoskodjék arról, hogy a körorvos ében ne haljon, hogy fáradozásainak kiérdemelt gyümölcsét élvezhesse, hogy hivatalának kellő kedvvel, eréllyel és eredménnyel felelhessen meg.

Ugy, amint jelenleg van a dolog: a körorvosi állás sajnos, hogy ki kell mondani, egy színvonalon áll a baktériával, kocsi-sággal, stb., vagy még ezeknél is kevesebbet ér. A kocsi gazdájától kap kosztot, kvartélyt, egy pár csizmát, meg egynehány forintot, de ezt pontosan, minden hiány nélkül megkapja, sőt még olykor-olykor rendkívüli kedvezményekben is részesül. A bakter is biztos abban, hogy dudálásaért megkapja fizetését.

Csak a szerencsétlen körorvos lábát alatt inog a talaj, csak ő töprekedik örökké existenciája fölött, kénytelen adósságot adósságra halmozni, a teljes tönkrejutás örvényébe rohanni, az államnak nagy dicsőségére.

Ha a minisztertől lefelé az irnokig, nem kapnák meg fizetésüket a hivatalnokok: oly zavar támadna belőlük, mely az ügyforgalom menetét, a hivatalos buzgóság életképességét egészen, vagy legalább is nagy mértékben megakasztaná. Meg kell próbálni, ha nem hiszik. Tartsák vissza három négy hónapig a tisztviselők jövedelmét: állításom teljesen igazolva lesz. És sem a kormány, sem a közönség nem vonja őket felelősségre hanyagságukért, mert ha igaz is, hogy „plenus venter non studet libenter,” de az is áll, hogy üres gyomorral nem igen lehet hivatalos teendőkben buzgólkodva vetelkedni egymással.

Csak a szegény körorvos felelős érte, ha körében netán lanyhán viselné magát, s ez által a közegészségügy próbára lenne téve némileg. Nem tudom, mily logikánál fogva történhetnék ilyesmi; mert ha valaki megérdemli fizetését, az orvos bizonyára megérdemli. Az emberiség legdrágább és legféltettebb kincsének, az egészségeknek ápolásán, megóvásán fáradozik örökké. Mikor sok fáradsága után legedesebb álmát aluszta: felzörgetik és vizik saluról salura. Éjjel, nappal, esőben, sárban, fagyban, szélben, viharban, rekkenő melegben mennie kell, mert kötelessége. Mennie kell, pedig jól tudja, hogy sok testi és lelki gyötrel-

mét nem méltányolják sokan. S mennyi időt veszít csak azzal is, míg egy vasag koponyájú pirasztanak megtudja magyarázni, hogy nem elég orvost hivatali, hanem utasításait híven is kell követni, gyógyszerrel hozatni a patikából; mert „a halál ellen nincs ugyan orvosság, de a betegség ellen igen is van.”

Tehát nemcsak orvosi, hanem tanítói szerepe is van, pedig ezek közül egy is bőven elég.

No már most, nem feltétlenül volt-e a kormánytól, midőn a körorvosokat az állami hivatalnokok keretéből kidobva, községi tisztviselőkké degradálta a fizetése nézve? Nem hatottak mélyen a dologba, nem vették alaposan figyelembe, hogy az a szegény paraszt, aki különben is meg van terhelve, nem igen lelkesedik egy nyakára tukmált körorvosért, akit neki fizetnie kell.

Itt van a legnagyobb baj. Nem községi, hanem állami uton kellene a körorvosok fizetését behajtani; akkor nem fordulna elő az az eset, hogy p. o. az ecsegi körorvos, még az első évnegyedről sinca teljesen kielégítve, második évnegyedi illetékének pedig legnagyobb része kint van.

Van még egy más ok is, amiért a nép oly nehezen fizet. Az t. i., hogy az egyes helységek lakosainak számbeli kimutatásánál nem a legújabb, hanem egy régebbi népszámlálás szolgált alapul a fizetési összeg megállapítására vonatkozólag, s ez által még nagyobb teher zúdul a szegény nép nyakába.

Az ecsegi körben a 2254.—1877. éln. szám alatt kiadott fizetési meghagyás szerint 12,427 lakos van számlálva, holott tényleg 10,336-ra rug.

Egyenkint véve pedig a községeket, a következő lélekszámmal bírnak:

| Sor-szám  | Község                | 2254—1877. éln. sz. | Újabb | Különb. |
|-----------|-----------------------|---------------------|-------|---------|
| 1         | Buják                 | 2072                | 1624  | 448     |
| 2         | Bokor                 | 242                 | 200   | 42      |
| 3         | Csécse                | 986                 | 786   | 200     |
| 4         | Ecseg                 | 1913                | 1632  | 281     |
| 5         | Kozárd                | 573                 | 420   | 153     |
| 6         | Szentivány            | 661                 | 562   | 99      |
| 7         | Alsó-Told             | 252                 | 219   | 33      |
| 8         | Felső-Told            | 262                 | 230   | 32      |
| 9         | Kutasó                | 326                 | 251   | 75      |
| 10        | Garáb                 | 170                 | 130   | 40      |
| 11        | Szőllős               | 947                 | 849   | 98      |
| 12        | Sámsoubáza            | 697                 | 603   | 94      |
| 13        | M. Verébely Csengerh. | 1003                | 869   | 134     |
| 14        | K. N. Bárkány         | 600                 | 458   | 142     |
| 15        | Jobbágyi              | 1232                | 1097  | 135     |
| 16        | Gede                  | 491                 | 406   | 85      |
| Összesen: |                       | 12427               | 10336 | 2091    |

## TÁRCZA.

### Dobozó sirján.

Estélenként mit susogtok  
Bósan ingó nyárfák lombok?  
Olyan mesé a hősi vitézségről,  
Olyan mesé szép hivatásról?

Szálló szélle, mért előhajtaz?  
Kinek nem fájt, nem sohajt az!  
Suttogásod az beszélt,  
Itt ömlött a drága vér ki.

Itt szállott a por utánok,  
Itt rokadtt le paripájok, —  
És a hűség vértanúja,  
Itt könyörgött porba hullva:

„Csak te véled! mindig véled!  
Jobb a halál, mint az élet.  
Egy döfött csak, édes férjem!  
Véled halok, véled élttem!”

S csillámlott a hőnek hardja,  
Sok tusától szinte csorba,  
Rajta volt a hő sziv vére...  
Úgy döfte az önszívét!

Szángdott a pogány csorda,  
Égő vágytól feldokolva,  
Vért szomjazva, kéjt epedve...  
Itt estek a holt tetemre.

Harmatcseppel hullászatok,  
Erre sirra nyárfalombok,  
Dobozó, a vitézre,  
Dobozó, a hivatásra.

Dombja sincs a kettős sirnak,  
Melyre forró könyvet sirnak,  
És a vándor alig tudja,  
Hal vizei el csendes utja.

Nincs emléke, nincs keresztje,  
A világ úgy elfeledte,  
Csak az Isten, a jó Isten  
Vigyáza reá örök híven!

Itt pihen meg a madárka,  
Itt a rét szép vadvirága, —  
Élő kereszt a hat nyárfa  
S dicsőnek a suttogása!...

Földváry István.

### Történelmi adatok a divathoz.

Minden időben volt panasz a divat és szokások ellen. Komoly és dicsőséges fegyverekkel küzdöttek ellene; megtámadták okosan és oktalannál; a bírói és szöszékekből; általános ruházatkodási rendszabályokkal, és természetesen sikertelen volt minden. A megtámadott divat befejezte körútját, kimult, hogy hasonló vagy más alakban később új életre keljen.

Igy az arcfestés divatja is, mely igen régi. Már izrael népénél találjuk nyomait és Jeremiás úgy szól az arcfestés mesteréről, mint csak mindennapi dologról lehet szólni. Jesabel szemöldökének barnításánál egy neméa dárdányának (stibium) használt. Egyiptom, Kis-Ázsia és a klasszikus Európa hölgyei is ösidóktól fogva gondozták arczszínüket, és ott, a hol a természet mostoha volt irántuk, a hiányokat művészet-pótolták. E művészi eszközök közt náluk első helyet foglalt az égetett dárdány (kohol), mely szert később Róma hölgyeinek pipereasztalain is feltalálhattak.

Phryneről, a hírhedt Görög szépségről, mesélik, hogy egy lakoma után királyosodtt játszván, mely játékokban a vendégek mindegyike sorrendben a többinek parancsokat osztogat, Phryne vizet hozatott és meghagyta a jelen volt hölgyeknek, a vizben arczukat megmosni és azonnal megtörölni. Ő maga mosdott meg legelőbb, és imo szebb lett mint az előtt volt, míg társnőinek arca a mosás után rút foltokat mutatott. — Ovid a római költő „ars amandi” munkájában azt ajánlja a nőknek: hogy az arczszínét ha megtámadta tőlük a természet, művészettel pótolják, egyuttal melegen ajánlani nem mulasztja a dobozok, üvegcsek és egyéb kelékeknek szorgos eltávolítását, nehogy imádoik felfedezzék. Hogy az arczbőrt a nyálal reá mázolt ásványfestékek mérges hatása ellen megóvják, éjszakára az arcz különféle pépekkel és bőrálczzal fedetett be, reggel pedig saját szerű szappanyok és vizekkel mosták le az arcz védrétegeit, hogy újra festhessék. — Poppia Sabina mosdás és furdéshez számarteret használt, mire nézve nem kevesebb mint 4000 szamarat tartott. Különböző borsólisztet és sáfrányt használtak közönségesen.

A germánoknál sem volt a test szép-ségének gondozása ismeretlen. A nők leginkább a bőrszínének kedvező furdások, s e célra sörhobot is látszottak használni. A németnél Hunbalmok számtalan pipere-szerekkel ismertették meg az utókat. Találtak itt eszt- és bronzfésűket, fülkanalakat, fogcsákákat és egyéb szerszámot, mint kulcsokat karikára fűzve. Mindez a test gon-

dozása körül apró részletekig menő figyelemre enged következtetni. Mivel pedig a germánoknak az arczszíne, kik a kulturának magasabb fokán épen nem állottak, a Kelták, Sarmaták, Dákok az arcfestést használták, bizonyára ismeretesnek kellett lenni amazoknál is.

Amilyen szorgosan igyekeztek a hölgyek arczszínüket a festés által emelni, oly mértékben nyilatkozott a férfiak részéről minden időben az ez iránt való ellenszenv, különösen az egyházatyák léptek fel legelhatározottabban ellene. Kárhoztatták, mert haszontalan idővesztegetésnek tartották, mivel a szépség csak mulékony lévén, annak fenntartására hasztalan minden gondozás, különben is bűn Isten művével rendelkezni akarai, mintha ő nem lett volna képes művét elég jól teremteni; végre kimondták, hogy a festőszeret, mint a hazugság, kárhoztatos.

Hasonló komoly hangon, sőt gunyokban adtak kifejezést e nézetnek a későbbi századok is, de minden támadás, oktatás, intés szóval úgy mint írásban, hasztalan volt a hűség kultúrára.

A középkor elején Német- és Franciaországban az arczszínét a divat veres és fehérek kívánta, a karoknak, kezeknek, halántékoknak fehérek — mint elefántcsont, hermelin, hó, lilium és battyú, azon kor költőinek hasonlatai szerint, a felt arczokon pedig rózsáknak kelle virítani. Az angol hölgyek e tekintetben kivételt tettek, mint mainap, akkor is az aristokratikus halvány-ságot szerették, mit ha megtámadott a termé-

A megállapított bét krajezár helyett így sokkal több jut minden egyes személyre, ami nagy különbség. Hét még ha ehhez hozzáesszük a 200 frt látsalányt is, aminet fizetést e körben, úgy szinte a van-nyarcai körben, magára vállalta a nép, az orvosnak azon kötelezettsége mellett, hogy körben bárhová hivattuk is beteghez, ha kócsi az orvos segítségét igénybe venni akaró által nem is küldetnek, tartozik saját maga favarján menni, mely gyűlési határozatról a megyei bizottságnak valószínűleg nincs tudomása, sokkal sötétebbé válik a helyzet. Sötétebbé válik pedig azért, mert a fentebbi címűki számra hivatkozott fizetési felosztás szerint, az egyes községekre lételekám szerint 7 kr. esik, míg a sziraki közigazgatási szolgabírósnak 1877. évi martius 20-án 1733—1876. szám alatti rendeleto következtében, az egyes községekre vonatkozólag, más arányban állapítottat meg a fizetési összeg; melyik legyen tehát irányadó a kivetésre nézve: a megyei-e, vagy a közigazgatási szolgabírósnak? midőn ezek közül egyik sem állhat meg a lakosság nagy csökkenése miatt; s így az előjárások azon panaszai, hogy a kivetést e három adat közül melyiknek alapján teljesítsék, méltányos, mert nem tudhatják.

Szükségessnek látom megemlíteni még azt is, hogy a megyei bizottság által a kör-orvosok részére megállapított díjazás is, az ecsegi körorvos választása alkalmával tartott közgyűlés által oda módosítottat, hogy a körben bárhová nappal 1 frt., éjjel 2 frt vétessek.

Fizet tehát az ecsegi kör orvosának 1000 frtot, még pedig következő cím alatt: fizetés 600 frt., köruti általán 200 frt., a megye határozata szerint, az egyes beteg-hez menő fuvardji fejében a gyűlés határozata szerint szinte 200 frtot, összesen 1000 frtot.

No kérem, amint e kimutatásból kitűnik, az ecsegi körorvos fizetése csak 600 frt., és mégis a sziraki adókieveto bizottság a szükséges „Bevallási IV” megküldése nélkül annyi adót kegyeskedett ráírni, mintha 800 frt. fizetése volna.

Hisz ez nagyon érdekes! Azt a kevés fizetést se tudja bekapni, amije van; de az adót mégis nagyobb összegről kell fizetnie, mint amennyi a jövedelme. Hogy fizessen a körorvos az államnak, ha neki az állam nem fizet, vagy nem gondoskodik erélyes közegok útján arról, hogy a községek a rá-jok eső illetékeket rendszeren fizessék meg.

A szegény körorvosnak, mint tudjuk, az egyesek által való díjazása nagyon redukálva van; de azt a redukált csekély-séget se kaphatja meg mindentűn, így gon-dolkozván sokan: „minek fizessék, hisz a körorvosnak kötelessége a körbe tartozók egészsége felett ingyen órködni?” Hiába igazítja helyre őket az ember, hogy ez az

természet, mesterségesen idézték elő. E végelt különféle szerkekhez nyultak, sőt éhség és érvágástól sem rettentek vissza. Ellen-kezőleg Német-, Francia- és Olaszországban a veres szint szerették, mely, hogy tartós legyen, a francia bűlgyek szüksegesnek vélték, erős és tápláló reggelit élvezni, míg a németek bort ittak. Ez időben a florenzi bűlgyek voltak az arczszinezésben leghire-sebbs.

Egy strassburgi ruházkodási rendszabá-ly a 15-ik századból megtiltja a nőknek arczukat festeni és sürteket idegen (bolt) hajakból viselni. De hasztalan volt minden törekvés, hasztalan a moralisták, theologu-sok és költők minden kifakadása, mely úgy szólván egész irodalmat szült ez irányban, mig-nem tekintélyes orvosoknak sikerült leg-alább odaig vinni a dolgot: hogy a feletto mérges ásványfestékek helyét a kevésbé ártalmas növényfestékek foglalták el.

Hazánkban úgy látszik, a 17-ik század-ban érte el a mesterség legfőbb fokát, és ekkor is csak a felsőbb körökben, míg a nép az egészséges arczszínt mindenkor a mesterköltőnek előbe helyezte. Nem alkalmazható ezen tény azonban egész általános-ságban, mert napjainkban is a pirosító ron-gyok különösen a rácz, oláh és szláv fajok-nál nagy keletnek örvendenek.

„E.”

Állítás csak a szegény sorsuakra vonatko-zik, akik 10 frtnál kevesebb adót fizetnek.

Száz szónak is csak egy a vége: nem jól van ez így sehogy se!

A körorvosokat fizesse az állam maga, az egészségügyről kiadott törvényezik 1. §-a értelmében úgy is e kötelezettséget vál-lalja theoretice magára, midőn azt mondja: „A közegészségügy vezetése az államigaz-gatás körébe tartozik”, vagy fizettesse a megye pénztárából, hogy biztos jövedelme legyen.

Obajtanám, hogy e tárgyban kollegáim közül többen felszólalnának, mert a kör-orvosok helyzete, mint tudom, mindenütt ily törhetetlen, s nagyon szeretném, miut az e lap egy aprilisi számában is meg volt pen-dítve, a „Nógrádmegyei orvosi testület” me-galapítását; nem csak azért, hogy ily uton „tekintélyét igyekezzék fenntartani, testületi működését oda irányozni, hogy ez a közön-ségre is jótékonyan hasson vissza”, hanem azért is, hogy módokról, eszközökről tanács-koznánk, melyek által a körorvosok jelenlegi sanyarú helyzetén segítve legyen, megállá-podásainkat a megye útján indítvány vagy kérelem alakjában a miniszterium elé ter-jeszthessük.

„Minden ember a maga szerencsésének kovácsa” tartja a közpéldabeszéd, s hogy sorsa mentül jobbra forduljon, minden kö-vet meg kell mozdítania, mi útjában áll, — s így, ha mi magunk orvosok nem gon-do-lunk magunkkal, biz akkor mások még ke-vésbé törődnek mi velünk, gondolván, hogy szénánk a legjobb rendben van.

Adja isten, hogy szavaim ne legyenek elhangzó szavak a pusztában!

Dr. Nagy János,  
körorvos.

### Társadalmi bajaink

Volt alkalmunk szólni épen e lap ha-sábjain egy izben a nőnevelés irányáról, ki-fejtve ott szerény nézetünket azon szem-pontból tekintve, miut azt mi a nők neme-sedésére, tudományos képzettségére nézve a legjobbnak, legcélszerűbbnek gondoltuk.

Akkor még tán a nők nevelését csu-pán lelki nevelés irányadjánál tekintők. ma ez már majdnem életszükségletté lát-szik válni. Ennek indokait akarnók ma megpendíteni.

Hiába mondják azt, hogy tudományos haladásunk által a mélyebb, nemesebb gon-dolkodást akarjuk elérni, mert legtöbben vannak, kiknek ferde felfogása ezt teljesen tönkre teszi. Vannak igen sokan, kik szí-vük nemesedése helyett csak oszúknak erejét növelik; s ez szerint számító göggel utasítják vissza a szívnek nemesedésre buz-dító szavát.

Mi lehet annak oka valjon, hogy ha-zánkban, de sőt tán egyebütt is — hol po-dig a szép nők oly messze kiterjedő hírek örvendenek, — aránylag oly kevés há-zasság köttetik? Ugyhiszem, az, hogy a felszeg irányban felfogott képesség tel-jesen elkülönzi a szívetek egymástól! Haj-danában a házasság a családi élet vég-és a földi boldogság tökélyesítése volt, s arra az embert az ész rideg szaván kívül a szív, a szeretet, a kölcsönös rokon-érzés vezette; ma az sok esetben csak pénz-vágy és érdeklűzés.

Van a mai kornak egy ferde felfogása, melyet nem tudom, mikor sikerül kioltani, s melyet a helytelen szempontból felvett képzettség idéz elő, s ez az, hogy a mai kor emberei sokszor megboesájthatlan vé-teknek tartanak, ha egy tudományos képzettségben alattuk álló, vagy származásban alsóbb fokú nőt venné-nek el! Higijék meg nekem ezen igen tisz-telt s ily gondolkodásu urak, hogy ez öreg hiba! A nőnek hivatása egyedül az, hogy boldog családi kört alkosson, a esa-ládi élet s gond terheit helyesen vo-zassa. Ehez a magasabb származás hiánya — a mennyire ezt mégis nem választják el teljesen a körülmények nehézségei — nem vétethetik számításba. A boldog esa-ládi kör megalkotásához csak a szívnek szabad hozzájárulni.

Vannak sokan, kik lehet, hogy féltu-dósságok által érvén el tudományos pályát és állást, állásukon alolinak tartanak el-venni egy polgári nőt; s miért? egyedül a szempontból indulva ki, mert derógnak nekik a nőt basontársasá felemelni, nem gon-dolván meg, hogy tán ők maguk sem szár-maztak valamely fényes nevű ágból. Magunk tudunk esetet, hogy a szerelmi és öszeköt-tetési óhaját csupán e gondolati tépte szét.

És mi ezt vajmi nevetségesnek kell, hogy tartsuk!

S most már uraim, mondják meg ne-künk, mit lesznek teendők azon nők, kik felnőve, legjobb szándékkal sem felelhetnek

meg életbivatásuknak, nem lehetnek önál-lókká férjük oldalán?

Erre a mi feleletünk az, hogy: a mily mértékben emelkedik a férfinem haj-lama a tudományos képzettség felé — már pedig ez, talán sokszor saját rovásunkra roppant perezentukben emelkedik — kell, hogy ellensúlyozás kedvéért emelkedjék a nőnem haladása is, mi által az ma-gának önálló tért és életmódot biztosítva, ne legyen kénytelen alávetni magát a vilá-g; gunyolódásainak. Ilyképen lenne ez által a dolgok segítve leginkább.

Isten meutason attól, hogy nőinket emáncipáljuk, ezt legtávolabbirol sem akarjuk érinteni.

S mindezen dolgokban az eredményt legezelszerűben a nőnevelés által ér-hetni el. Kell valaminek lenni, mi a nőt biztosítja abban, hogy saját kereset és élet-forrásra talál s ez újra csak a nőnevelés, mert ez által a nő képesítve van mindarra, mit csak férfi lehet, képessé van tőve me-g-állani amannak főbátósága nélkül is.

Nagyon helvesslem azért a nőneveldek mennél tömegesebb felállítását, s dacára az ellenvitakozásoknak, ez eszmét azoknak, kik felfogják a nő nehez hivatását az élet-be, pártolniok kell. A kik soketo szemű-vegen keresztül nézik a dolgot, elítélik, de nem gondotják meg azt, mily nehez a nő sorsa az esetben, ha az másra s nem önére jere kénytelen gondolni, kivált a mai világban.

A nő saját létbiztosítása vajmi nehez feladat azon felszeg gondolkodásuakkal szemben, kikről szólnunk fennebb.

Jaj uraim! ha a nő társadalmi lét e nehez álláspontjaiban magára hagyatik, let-ten a megmondhatója, mi lesz vele később, akkor különösen, midőn e nehézségeknek elejét venni már nem lenne batalmunkban.

Természetes dolog, hogy a nőnem ne-velése legyen mindig egy irányú, hogy ez által az élettel se legyen elvonva mintha az a családi életnek többet nem bírna megfélelni. Azért igyekeztünk eddig is, s még lesz alkalmunk kifejteni, miképen lehetne ezt legjobban vezetni, melyhez kü-lönben nálunknál szakavatottabbak is ezöl-tak már.

A legfőbb kíváncs dolog különben az, hogy mivelődésünk ne legyen a szívnek s az embrióérzésnek alávetve és viszont; mi által a létnek mosti nehé-zségei sem jönek oly összelüközésbe társa-dalmi helyzetünkkel.

### Hírek

**Diszgyakorlat.** A B.-Gyarmati tüzoltók e hó 3-án diszgyakorlatot tartottak. Esti 8 órakor vonultak végig a főutczán saját zenekaruk és számos nép kíséretében. A Casino előtt, melynek épületén a gyakorlat volt tartandó, megállapodtak s a szivattyu-sok oltóeszközöket gyorsan leszerelték, mi-alatt a mászók már a háztetőn működtek. Innét a Zichy-épülethez mentek, melyen a gyakorlatot befejezték. Tüzoltóink mindkét helyen kielégítő ügyességet és gyakorlottságot tanúsítottak.

**Losoncson** minden szombaton este 8 órakor tartatnak a tüzoltó gyakorlatok f. hó 2-án nagy néptömeg kíséretében — a jól szervezett egyleti zenekar működése mellett tartott meg; az égő ház görög-tüzzel volt margitrova, mi igen szép látványt nyújtott a kíváncsi néptömegnek.

**A burgonya veszedelme,** a Colorado bogár — mint tudva van — már Európába is áthozott. Bár a kiirtást és az elővigyá-zati intézkedéseket a helyhelyen a legnagyobb szigorral fogatosították, mégis meg van a lehetősége annak, hogy miut a phylloxera, ugy ez a kellemetlen vendég is fölötti egy-szer nálunk a fejt. A gazda-közönségnek s az iskoláknak tehát érdeklükben van a veszélyes rovarral — találó viaszlenyomat-ban megismernedni. Ily viaszlenyomatok már forgalomban vannak a külföldön, s Bu-dapesten is kaphatók Kertész Tódornál. Egy skatulyában burgonya levelelen természet-i nagyságban van alakítva a Colorado fejlő-dés különböző stadiumaiban, mint tojás, mint harmadnapos, 14 napos és 3 hetes lárvá, mint báb, s mint kifejldött fekete sárga bogár. Az ára 85 kr., s ismertetést is adnak hozzá.

**Malom zúgók** szabálytalan kezelése miatt a gazdaközönség nagykárokat szenved, ezek elhárítása tekintetéből járási szolga-bírák oda utasítottak, hogy minden vízi malom tulajdonost és molnárt arra kötelez-zék, hogy nagyobb esőzés, s ebből eredő vízáradások idején a malom zúgókat azou-nal felhúván, egészen nyitva tartsák mind-addig, míg a folyó rendes időben eszokott víz-színig le nem apad, és ezen rendszabá-lynak ellenőrzésével minden malomra nézve a közvetlenül következő felsőbb malombir-tokosait s ezek molnárait azon utasítással bízzák meg, hogy a fentebb jelzett időben felhúzni elmulasztott zúgó felhúzását egy községi előjáró közbejöttével önhatalmilag eszközöljék, s ezen rendszabály áthágóját közigazgatási óton pénzbürrággal lehet meg-büntetési végett a járási szbiróságnál jelent-sék fel.

**Egy honvéd altisztől** (írja az „Egyet-értés”) felhívást vettünk a török webesul-tok érdekében. „Mult évben a gyakorlati-akon — ugymond — a honvédek föl lettek szólítva a Deak Ferencz szobrának felállítá-si költségeihez való hozzájárulásra, s mint magam láttam, szép eredménye lett a fel-szólításnak, a legszegényebb legény is adott néhány krajezár.” — Most felhívom altiszt-társaimat s a honvéd közlegényeket, hogy néhány krajezár, kiki amint teheti, rakjanak össze és juttassák el a török sebesültek já-vára. Magam kezdem a gyűjteményt az ide-mellékelt (melyet a szerkesztőség ezeuul nyugtat) egy frttal. Tisztelettel kerem a vi-déki lapok szerkesztőseit ezen felhívást becses lapjaikkal közölni s azt lehetőleg a honvédekkel tudatni. Mindenütt a kezelő őrmester kezdje meg az adakozást.” A pénztelen honvédek nem igen lehetnek bi-vatva sokat lendíteni szegény sebesült test-véreik ügyén; de az ezme dícsérendő s a legeszkélyebb eredmény is szép színben tű-neti fel a segélyezés ügyét.

A „Neue freie Presse” következő pár-beszédet közli, mely állítólag gr. Andrássy és egy indiai utazó között folyt le:

„Tudja-e ön, jegyzé meg Andrássy gróf, hogy mi a három császár szövetsége?” „Nem tudom egészen” válaszol az utazó. „Láss, folytatá a gróf, Indiába olyformán szelidítik meg a vad elefantot, hogy a két szelid elefant közé helyezik; ezek aztán móresro tanítják őt. Ez a három császár szövetsége.” — Az utazó egy ideig nem vala képes szólni, annyira imponált neki külügyérünk világhírű szellemudnása. Mi-dőn aztán magához tért, imjgy szóla: „Bá-mulatos, utánozhatlan ötlet! — De egy sze-rény megjegyzésem mégis van, kegyelmes uram!” „Beszéljen”, bátorítá őt a kegyel-mes ur, szokott nyájasságával. „Indiában már felhagytak ezen szelidítési móddal”, mondá az utazó egész alázattal. „Ugy?” „Igen, mert tapasztaltatott, hogy nem szelidül meg a vad elefant, hanem a két szelid elefant is megvadul.” „U—ugy?” „Igen kegyelmes uram; ha nem hisz nekem, kér-dezze meg Xántust.” „U—u—ugy?”

**A legveszedelmesebb könyvek.** Egy debreczeni vidéki plébános szívere kötötte híveinek, hogy ama könyveket, melyek a fejet megzavarják és a szívet megromtják, megsemmisítés végett szolgáltatassák be neki. Másnap egy kedélyes atyai saját s szom-szédjai adókönyvecskéit azon megjeg-yzéssel nyújtotta be a plébános urnak, hogy ezek a könyvek zavarják meg legjobban az ő fejüket.

**Si non e vero.** Egy francia lap a következő csinos adomát beszéli el a csel-szövő Aristarchi asszonynak azáműzetése alkalmából. Bonin porosz tábornok s volt hadügyminiszternek kevés vagyona, de an-nál több gyermeke volt. Különösen férjhez-menő leányokból jutott ki neki az isten ál-dása. Egy fiatal, Berlinben tartózkodó török diplomata: Aristarchi bey, ki fivére a sa-mosi herczegnek, Aristarchi Miltiadesnek, azon időben épen nöstölni szándékozván, módot keresett, hogy Bonin tábornokhoz eljuthasson. Itt természetesen szívesen fo-gadták s midőn a bey leendő ipjának ké-rését előadta, ez azt kérdezte tőle: „Ön to-hát vóm kívánn lenni? Örvendek rája. S hány leányomat akarná nőül venni?” — Uram, válaszolt a fiatal ember — én ko-rasztrény vagyok s nem mohamedán. — „Ej be kár!” — sóhajtott föl a tábornok. (K.V.)

**Rendőri hírek.** Szőlőssén mult hó 27-én Vigh Teréz 13 éves cseléd, mivel gazdasszo-nya 40 kr. elvezetése végett megverte, ennek házat felgyújtotta. 52 ház, csűrök, gabona és takarmánynemű lett a tűz áldozata, a község legszegényebb részét érte a szeren-csőtlenység. Dícsérettel kell megemlékezni a szomszéd Pászti lakosairól, kik siettek a tűz megakadályozására segédkezet nyújtani; legnagyobb köszönet a elismerés illeti azon-ban gróf Almásy Kálmán s neje ő méltó-ságait, kik nem csak legelsőek voltak a tűznél tüzoltó készleteikkel, de másnap a károsultak között 300 frtot osztottak ki. — Schön Mendl, Goldstein József és Mezei Móricz, ismert zsebmetszők Salgótarján és Somosújfalú között Iszre András kraszaa-horkai lakos zsebt felmetszették s abból tetemes pénzt kiloptak. Sikerült azonban őket a tarjánai indóháznál, midőn ismét a vasútra akartak lúni, az ellopott pénzzel együtt kézrekeríteni s illő helyre átdadni. — Ugyancsak itt helyben Schmerch Albert csavargó Hoffstädter János zsebéből 50 frtot kiloptott, de a főesendbízós által eszközölt erélyes nyomozás folytán a lőrinezi hegy-tetőről, hol a kukorica közé rejtőzött, a pénzzel együtt visszahozták méltó bünteté-sének elnyerése végett. — E hó 2-án Dej-táron Fabián Ferencz magtára feltörvén, abból tetemes mennyiségű rozsbuzza borda-tott el, a főesendbízósak sikerült a tetteset, Belieska Gábor és Kónya Sándor szem-élyében, kiknél még a búza is megtalál-tatott, felfedezni s a kir. járásbíróshoz bekisérteni. — Helybeli kereskedő Reiskernek Kliment Mária nevű csolédje magát ismeretlen okból megmérgezte.

Ez a felvétel szerkesztő  
Horváth Danó.

Nyomatott a kiadó-tulajdonos Kék Lászlónál B. Gyarmaton 1877